UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato in primam Digesti Veteris Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Si pars hæreditatis petatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96393

Visual Library

ſententiam non excipitur, poſt ſententiam fiet in executione per
* officium iudicis.* Et hec nota multum, quia quotidiana ſunt.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Filius a patre. De intellectu huius legis vide not. p Bal. in l. domum. C. de rei ven.
b ALEX. ¶ Unde gloſſa dicit. Uide Barto. in l. ſi vnus. §. pactus ne peteret. ſ. de pactis.
c ALEX. ¶ Opponatur. Salycetus in l. j. C. vt que deſunt aduocat. etiã tranſit cũ iſto intellectu Bar. ſed Bal. in d. l. domũ. C. de rei vendicatiõe, hoc reprehendit, ⁊ vide etiã Cyn. ⁊ Bart. in d. l. j. ⁊ vide qd ſingulariter dixit Bar. in l. ſi quo tẽpore. in fine. ſ. eod.
* CLAVD. ¶ Iudicis. Uide Cyn. Bald. ⁊ doc. in l. j. C. vnde. legit. vbi p hoc dicit Bald. vnum valde ſingulare, ⁊ vide Alexã. poſt Bar. in l. ex aſſe. ĩ. ad Tre. ⁊ vide tex. vbi Bal. no. in l. fin. in xviij. q. C. de hered. inſti.

Si pars hæreditatis petatur. Rub. iiii.

¶ Gloſſa format queſtionem, vide eam.

LX I.

Poſt actionem. Iſta lex ↄtinuat ṗmo ſe ad p̃cedẽtia. Scd̃o ĩtrat materiã. Scd̃a ibi, is q. Et ṗma pars, q̃ cõtinuat, nõ indiget ſummario. Et gloſſa in principio q̃rit duo. Primo an hec ſit alia actio a p̃cedẽti: ⁊ hec litera innuit, qd ſic. Ueritas eſt iſta, qd nõ differt ab illa ſpecie, ſed numero: ſicut alia eſt actio, q̃ cõpetit mihi p cẽtũ mutatis: ⁊ alia q̃ ↄpetit mihi p q̃nquaginta mutuatis. Sic alia eſt actio, q̃ cõpetit, quãdo ſum heres inſtitutus in ſolidũ: alia qñ p parte: tamẽ eiuſdem ſunt generis. ¶ Itẽ q̃rit gloſſa, an ſit pretoria, vel ciuilis? gloſſa determinat, qd ciuilis.

§. Is qui. In petitiõe hr̃ditatis cõcluſio ſumit̃ reſpectu iuris agẽtis, nõ reſpectu poſſeſſoris cõuẽti. h. d. ¶ Quero p declaratiõe eius qd dicit̃, totã hereditatẽ vendicabit, ⁊c. quidam dicebant, quod propter vnã rem, ⁊c. Tu dic, vt dixi in ſummario: q2 concluſio libelli ſumitur ex perſona agentis, non ex perſona poſſeſſoris.

§. Quinimo. Plures heredes debent agere contra plures poſſeſſores: nec poteſt vnus eligere vnum, alius alium. h. d.

1 ☞ Duo iudicia vniuerſalia reſpectu eiuſdem hereditatis concurrere poſſunt.
2 Iudiciũ familie erciſcũde dat̃ inter eos, q ſe nõ diffitent̃ hr̃des,

§. Proinde. Si ſunt plures, ad quos hereditas ptinet p diuiſo, põt alter ab altero cõueniri hac actione, vel familie erciſcunde, ſi fatẽtur ſe heredes. h. d.
1 ¶ † Nota, qd duo iudicia vniuerſalia reſpectu eiuſdem he-
2 reditatis poſſunt cõcurrere. Simile in l. j. ſ. tit. j. ¶ Itẽ no. † ꝙ iudiciũ familie erciſcũde dat̃ inter eos, q ſe nõ diffitent̃ hr̃des. h. d. ¶ Ad ṗmũ opp. de l. ſi Titius cũ quo. ĩ fine. ĩ. p ſocio. Solu. ibi in pecunia, ⁊ ſic pars cũ parte recipit cõpenſationẽ, hic in ſpecie. ¶ Itẽ opp. ĩ. de rei vẽdicatiõe. l. Põponius ſcribit, ſi ex eqs. ⁊ ĩ. §. primo. Sol. ibi poſſidebat p indiuiſo, hic pro diuiſo. ¶ Itẽ ad ſcd̃m opp. qd etiã quãdo ſe negãt hr̃des, ſit locus fami. erciſcũde. l. j. ĩ. familie eſciſcũde. Solu. ibi volebat qs agere, nõ p eo, qd ipſe poſſidebat, ſed p eo, ꝙ poſſidebat aduerſarius.

§. Si ego ex parte. Si coheres meus ⁊ extraneus poſſideant hereditatem pro indiuiſo, extraneum tantum conueniam. h. d.

1 ☞ Compenſatio de ſpecie ad ſpeciem fit partibus volentibus vel iudicis officio.

§. Item ſi cum me. Qui partẽ poſſidet p indiuiſo, a coherede ⁊ extraneo poſſidẽtib9 reſiduã partẽ petet, vel inter eũ ⁊ coheredẽ cõpẽſatio fiet. h. d. Sed q̃ro, vtrũ illi duo poſſeſſores poſſideãt p diuiſo, vel p indiuiſo? Gl. dt, ꝙ p indiuiſo: ⁊ bene, alũs nõ cõue
1 niret niſi extraneũ, vt ſ. primo. §. ¶ † Sed tũc oppo. quomodo fiet cõpenſatio ſpeciei ad ſpeciẽ? Dicit gl. qd hoc fit partib9 volẽtib9, qd ſatis placet. Uel dic, qd partiũ p indiuiſo fiet cõpenſatio. Uidete, iſtud eſſet verũ, qñ partes deberent̃ p indiuiſo in eadẽ re. l. deducta. §. numis. ad Treb. Sed in parte p indiuiſo nõ põt fieri cõpenſatio. Tene ergo qd fiat cõpenſatio volẽtib9 partib9. Uel dic, ꝙ hoc fiat officio iudicis, ſicut qñ fit adiudicatio in iudicio diuiſorio, nõ autẽ per modum compenſationis.

§. Interdum. Propter numerũ naſcẽdorũ ex vẽtre, admittit̃ petitio partis incerte. h. d. Gl. ponit exẽplũ in ſucceſſiõe collateraliũ. ¶ Oppo. C. de ſuis ⁊ legiti. aut̃. in ſucceſſiõe. ⁊ Inſti. de heredi. q̃ ab inteſt. §. cũ filius. ver. ⁊ q2 placuit. Gl. dt qd iſte §. corrigit̃ hodie, q2 ſuccedit̃ hodie in ſtirpes, nõ in capita. Et ſic nõ eſt curãdũ, q naſcant̃
a ex tribus. Sed aduerte,[a] aut loquimur in ſucceſſiõe aſcẽdẽtiũ, ⁊ hodie, ⁊ olim ſuccedebat̃ in ſtirpes, vt dicto ver. ⁊ q2 placuit. Aut loquimur in ſucceſſiõe colleteraliũ. ⁊ tũc ſcd̃m iura antiqua ſuccedebat̃ in ſtirpes. vt hic, ⁊ l. poſt conſanguineos. §. hr̃ditas. de ſuis ⁊ legiti. An autẽ ſit hodie correctũ? Dicas ſic, ſi loquimur ĩ ſucceſſiõe collateraliũ vltra fratres, ⁊ fratrũ filios, iura antiqua nõ ſunt correcta, q2 ẽt hodie ſit ſucceſſio ĩ capita, vt C. de legiti. heredi. aut̃. poſt fratres. Si vero loq̄mur de ſucceſſiõe fratrũ ⁊ filiorũ fratrũ, ſi qdẽ filij fratrũ ſuccedũt cũ patruis, vel auunculis, nõ eſt dubiũ qd hodie ſuccedit̃ in ſtirpes, ⁊ iſta iura Digeſtorũ corrigunt̃, vt in authentica, ceſſante. C. de legiti. heredi. Si vero filij fratrũ ſuccedũt tãtũ, ⁊ aliq ex patruis vel auunculis nõ ſuperſunt, tũc eſt opinio inter Azo. ex vna parte, ⁊ Accur. ex altera. Et iſta eſt q̃ſtio, q̃ fuit in quodã caſtro huius ciuitatis, ⁊ dicit Azo, qd in capita, dominus Accur. qd in ſtirpes, vt not. in dicta aut̃. ceſſante. Ego teneo opinio. Accur. De quo dic vt in l. poſt conſanguineos. §. hereditas. de ſuis ⁊ legit.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Sed aduerte. Adde quod no. Bar. in l. poſt conſanguineos. §. hereditas. de ſuis ⁊ legi.

LEX II.

a Si ex pluribus. [a] Qui ſperat̃ admitti ad partẽ, facit partẽ. h. d. Gl. hic format vnã pulchrã queſtionẽ, ⁊ examinat melius hic, quã alibi. Et iſta q̃ſtio tãgit̃ in multis locis, videlicet in l. ſi marito. §. patri. infra ſoluto matri. ⁊ in l. ſi quis ita ſcripſerit. ⁊ ibi p Dynũ, de heredi. inſti. ⁊ l. plane. §. ij. ⁊ ibi dixi, infra de legatis primo, ⁊ l. quid ergo, in princ. eo. tit.

ADDITIO.

a ANTO. ALEXAND. ¶ Si ex pluribus. De iſta queſtiõe vide dominum Iaſ. in l. plane. hic allegata, de legatis primo.

LEX III.

Antiqui. Poſthumus naſcitur9 ex vẽtre impedit ſequẽtes in gradu. Eos autẽ q eiuſdẽ grad9 ſunt, ſtatuit̃ admitti: ⁊ ſi tres naſcituri eſſent, aufert̃, vel cõcedit̃ alteri, ſcd̃m qd caſus occurrit. h. d. ¶ Opp. qd det̃ petitio partis incerte. l. prima. in fine. ſ. eo. Sol. petit̃ quarta cũ adiectiõe partis incerte, ⁊ plus ⁊ minus ſcd̃m qd caſus euenerit. ¶ Itẽ opp. de l. cũ qdã. § qd dicit̃. infra de acquirẽda hereditate. Solutio. intellige hoc, ſi poſthumus eſſet inſtitutus, vel exheredatus. Nam ſi eſſet preteritus, non poſſet adiri hereditas.

LEX V.

Illud. Incertitudo naſcẽdorũ nõ impedit coheredẽ adire, lz, q̃ portio cõpetat ſibi, ſit incertũ. h. d. Bona lex ⁊ ſubtilis eſt. ¶ Oppo. de l. ex ſemiſſe. infra de acquirẽda hr̃ditate. Solue vt in glo. ¶ Querit gl. que ſunt illa, que requiruntur ſciri, vt poſſit adiri? vide gl. ⁊ no. ipſam.

LEX VI.

Sorori. Qui ex poſtfacto apparet eſſe heres, a quolibet herede auocat pro rata, ⁊ ſumptus pro rata ſuſtinet. h. d.

LEX VII.

Non poſſumus. Per hanc actionez cõſequitur quis partem pro indiuiſo, que per iudicium familie erciſcunde diuidetur. hoc dicit. quam legem nota.

LEX VIII.

Permittendum. Poteſt quis p parte cedere, ⁊ p parte contendere. h. d. Nota pro eo quod dixi in l. ſi debitor. ſupra titulo primo.

LEX IX.

Cum multi. Qui vt procurator alterius adminiſtrat, petitione hereditatis non tenetur, niſi illius heres extiterit in totum vel in partem. hoc dicit.

LEX X.

CVm heredes. Qui negotia heredita‑ria abſentis noĩe gerit, ab his, ad quos negotiũ in veritate ꝑtinet, poterit cõ‑ueniri actiõe negotiorũ geſtorũ, ⁊ petitiõe heredita‑tis, ſi ſe heredẽ cõtẽdat. h. d. Opp. s. l. ꝓxima. Sol. intellige l. il‑lã, qñ ſe cõtẽdebat heredẽ. Itẽ opp. qđ iſta hr̃ditas debeat ꝑti‑nere ad fiſcũ tãquã caduca. l. itẽ veniũt. §. ꝑdie. s. ti. j. Sol. vt in gl. De quo dic ꝑ doc. vt l. vnic. §. ꝓ ſcđo. de cad. tol. Itẽ opponit̃ ⁊ videt̃ ꝙ illud qđ eſt geſtũ ꝑ defunctũ, poſſit haberi ratũ ꝑ he‑redẽ. l. ſi. j. rẽ ra. ha. Sol. eſt verũ in his, q̃ tranſeũt ad heredes, ſed hereditas non adita non tranſit ad heredes. De quo per Dyn. in cap. ratũ. extra, de reg. iur. lib. vj.

De poſſeſſoria hæreditatis petitione. Rub. v.

LEX I.

1 ☞ Actiones particulares competentes bonorum poſſeſſori, nõ ſunt pretorie.

ORdinarium. Bonorũ poſſeſſori de iure ꝑtorio competit hec actio, in qua tãtũ venit, quãtũ in petitiõe he‑reditatis ciuilis. h. d. ¶ Opp. Inſti. de bo. poſ‑ſeſ. §. quos aũt. ⁊ j. de reg. iur. l. ꝑtor. Sol. bono‑rũ poſſeſſores ſunt heredes in effectu, ſed nõ ve‑re: ideo neceſſe fuit, qđ eis daret̃ bonorũ poſſeſſoria hereditatis petitio de iure ꝑtorio, cũ de iure ciuili nõ daret̃. ¶ Itẽ oppo. ꝙ ẽt ꝑcedẽtes ſunt ꝑtorie, vt l. j. prin. s. ti. j. Solue vt ibi. ¶ Item opp. dicit̃ hic, ſuperiores, ⁊c. quaſi ꝓpoſuerit plures, cũ nõ ſit ni‑ſi vna. Solu. eſt vna in genere, ſed plures ſunt numero, vt dixi in l. j. in ꝑn. s. ti. j. ¶ Itẽ q̃rit̃. an † actiões particulares, q̃ cõpetũt bonorũ poſſeſſori, ſint ꝑtorie? gl. ꝙ nõ, quã no. qꝛ hꝫ ſentire videt̃
a ideo: eſt notãda, vide q̃ dixi a in l. ij. j. de bonoꝝ poſſeſſio. ti. gñali.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Que dixi. Vide Bar. in l. ij. de bon. poſſeſſ.

De fideicommiſſaria hæreditatis petitione. Rubrica vi.

LEX I.

EX ordine. Fideicommiſſario vniuerſali, cui eſt hereditas reſtituta ver‑bo, competit hec actio, in quam veniunt om‑nia, que in petitionem hereditatis ciuilis. hoc dicit.

LEX II.

NEc intereſt. Hec actio cõpetit fideicõmiſ‑ſario, ⁊ eius heredi, bonorũ ve poſſeſſori, ⁊ nõ dat̃ ꝯ verũ heredẽ ſed ꝯ alios, ⁊ eo‑rũ heredes. h. d. ¶ Opp. fruſtra qs petit illud, ꝙ hꝫ, ſed hic dicit̃, ꝙ hereditas eſt reſtituta, ergo eã petere nõ dꝫ. Sl. dt optime, ꝙ intelligat̃ hereditas reſtituta verbo, ⁊ nõ re, vł re ꝓ certa parte: nã ſi eſſet reſtituta tota, ⁊ fideicõmiſſarius eã ꝑ‑deret, nõ haberet hãc actionẽ. a qđ no. ¶ Sed q̃ro, vnde hoc? b
a Reſpõdeo in petitionẽ hereditatis veniũt res hereditarie, vt
b l. itẽ veniũt. in fi. s. de peti. here. Sed poſt apprehenſam heredi‑tatẽ deſinũt eſſe hereditarie. l. j. §. veteres. ⁊ ibi not. de acq. poſſ. ⁊ ſic nõ eſt res hereditaria, ſed heredis, vnde in petitiõe heredi‑tatis nõ veniũt. l. qđ ſi in diẽ. §. ſed ſi heredis negotiũ. s. de peti. here. ¶ Itẽ opp. de l. in fideicõmiſſariã. j. ad Treb. Sol. reſtitu‑tiõe facta veniũt fruct⁹, ſicut in petitiõe hereditatis. Ante ve‑ro reſtitutionẽ fruct⁹ nõ veniũt, ſcđm qđ dicit̃ in d. l. in fideicõ‑miſſariã. ⁊ l. iubemus C. ad Tre. ¶ Itẽ opp. ꝙ ſit ciuilis, quo‑niã reſtitutio fit ꝑ ſenatuſcõſultũ, qđ eſt ius ciuile. Dicit gl. non obſtat, qꝛ nõ ſequit̃ hoc. Per iſtã gl. nõ efficieris clarus. Vnde dic qđ ꝑ ſenatuſcõſultũ tranſeũt in fideicõmiſſariũ oẽs actiões, q̃ cõpetebãt heredi, q̃ erũt vtiles. Nulla enim actio dat̃ fideicõ‑miſſario ꝑ ſenatuſcõſultũ, ſed ſolũ in eũ transfert̃, q̃ heredi cõ‑petebat. Vnde ſi fideicõmiſſarius vellet intẽtare petitionẽ, que cõpetebat heredi, poterit vtilẽ tranſlatã ꝑ ſenatuſcõſultũ: ſed ſi vellet agere ex ꝑſona ſua, nullã habet ciuilem, ſed dat̃ a ꝑtore: ⁊ ideo Ioannes poſuit iſtas duas pretorias actiões, ⁊ vnicuiqꝫ dedit cellulam ſuam. quod nota, ⁊ tene menti.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Hanc actionem. Vide Bald. contrarium tenentẽ in conſi. xij. ⁊ conſi. xiij. vol. iij.
b ALEX. ¶ Vnde hoc. Vide que dixi in l. heres. de acquir. poſ[ſeſſio]no. Inſti. de acti. §. actionum. in fi. ⁊ Cy. in l. fi. C. de edic. diui A[…]dria. ad fi. antepenul. q. ⁊ gl. j. in fi. in c. j. de confeſ. in vj.

Liber Sextus.

a De rei vendicatione.a Rubri. i.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ De rei vend. Iſtam rub. repetit Mar. Lau. […] ca rei vendicationem, vide Mat. no. cxl. ⁊ Laud. in d. reper[…] ne ponentẽ multa in materia, preſertim quotuplex ſit do[…]

1 ☞ Rei vendicatio datur contra ciuiliter poſſidentem.
2 Rei vendicatio directa vtiliter, an detur ei, qui eſt domi[nus …] tra eum, qui dolo deſijt poſſidere.
3 Lite cõteſtata ſuper actione directa, ⁊ iudicio pendente, […] dolo deſijt poſſidere, an ſequatur condemnatio.

¶ Rubricã iſtã cõtinuat Iuriſconſultus, tñ circa gloſſ. q[…] aliqua, cui det̃ rei vẽdicatio, q̃ in ea veniũt, ⁊ qualis ſit: ⁊ eſt [ſa]tis clara. Duo tñ in ea dicunt̃, q̃ exigũt examinationẽ. Pri[mo]
1 † an hec actio det̃ ꝯ tãtũ ciuiliter poſſidẽtẽ. Et dt gl. ꝙ ſic, ſ[…] allegat. ¶ Itẽ no. C. vbi in rẽ actio. l. ij. ⁊ j. de acq. poſſ. l. Põ[po]ni⁹. §. ſi is q ꝑcario. Tex. habeo in l. iij. in fi. j. ad exhibẽ. ⁊ de
a fru. l. cuicunqꝫ. §. j. Scđo dt gl. a eſt ſciẽdum, ꝙ hec actio dat[ur …] doqꝫ directa directo, vt ei, q eſt dominus, ꝯ poſſeſſorẽ. Q[uando]que autẽ dat̃ directa vtiliter ei, q eſt dñs, ꝯ eũ q deſijt poſſi[dere]. Qñqꝫ dat̃ vtiliter directo ei, q hꝫ vtile dñium, ꝯ eũ q dolo [deſijt] poſſidere. Et ſic noĩa referunt̃ ad actorẽ, aduerbia ad reũ. [Con]
2 tramõ † reprehendunt gl. ⁊ ꝑmo in eo, qđ dt gl. ꝙ datur directa vtiliter ei, q eſt dñs ꝯ eũ, q dolo deſijt poſſidere. Nã rei vẽdica‑tio, dicunt ipſi, hꝫ duo principia formalia: vnũ ex parte agẽtis, qđ eſt dñium. j. eo. l. in rẽ. aliud ex parte cõueti, qđ eſt poſſeſſio. C. de alie. iud. mu. cau. fac. in l. j. ⁊ l. officiũ. j. e. ſi qđ iſtorũ deficiat, nõ põt dari directa rei vẽdicatio, ſꝫ vtilis. Vnde ꝯ eũ, q nõ poſſi‑det, ſꝫ dolo deſijt poſſidere, dat̃ vtilis rei vẽdicatio non directa vtiliter, vt dt gl. Et ꝑ his videt̃ caſus in l. electio. §. itẽ ſi ex plu‑rib⁹. j. de noxa. ⁊ §. itẽ ſi qs. l. ẽt. de peti. here. Ita dicũt doct. no‑ſtri. C. eo. in rub. Pro gl. noſtra facit qꝛ in iſtis actiõibus reali‑bus ius metimur ex ꝑſona actoris, nõ rei. l. j. §. j. s. ſi pars he[reditatis] peta. ergo in rei vẽdicatiõe ex ꝑſona rei nõ variat̃ actio, ſ[ed quali]tas actiõis, vnde ſemꝑ dꝫ dici directa, ſi aliqs eſt directo [...]. Teneas tñ quã vis, qꝛ iſta verba ſunt magiſtraliter dicta, [...]
3 tẽ ſunt verba Iuriſcõſulti. ⁊ iſtud † eſt vtile ad q̃ſtionẽ b diffi‑
b lẽ, ſi eſt lis cõteſtata ſuꝑ actiõe directa, ⁊ pẽdẽte iudicio reus [do]lo deſijt poſſidere, vtrũ ſequat̃ cõdẽnatio ex eadẽ inſtantia. [Si] enim tenemus iſtã gl. nullũ eſt dubiũ, ꝙ ſic. Nã nõ variat̃ ac[tio] qꝛ ita eſt directa ante, ſicut poſt, ſꝫ variat̃ qualitas: qꝛ primo [da]batur directa directo, nũc de directa directo dat̃ directa v[tili]ter: ⁊ variatio qualitati nõ nocet, qn poſt ſequat̃ cõdẽnatio [...] delictis. §. ſi detracta. de noxa. Si tenemus aliã opin. ſcilicet [ꝙ] ſit actio vtilis, tũc eſt dubium: qꝛ ſuꝑ vtili nõ eſt lis cõte. [...]
* cenſet̃. tangit̃ ꝑ Dyn. in l. quãquã. §. Iulianus. * ibi dixi [...] qua plu. arc. ⁊ ꝑ Cy. in l. j. s. de alie. iud. mu. cau. fac. Iaco. B[ut.] in §. omnium. Inſti. de actio.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Dicit gl. Adde Bar. ⁊ doct. in l. curatoris. C. [de neg.] geſt. ⁊ in l. j. C. de alie. iud. mu. cau. fa. Bar. in l. ſi nautẽ. [...] j. eo. ⁊ ꝑ Imo. in l. quãquã. §. Iulianus. ⁊ ibi Bar. de [...] arcẽ. ⁊ gl. j l. j. s. ſi ex noxa. cã aga. ver. mutata. q̃ tꝫ, qđ [...]
b ALEX. ¶ Vtile ad queſtionem. Et vide qđ nota. in l. [...] iud. per Baldum.
* CLAVD. ¶ §. Iulianus. Aduerte tñ, ꝙ ꝯ nõ poſſid[entem …do]lo deſijt poſſidere, vel q dolo ſe liti offert, põt agi hac actio[ne …] obſtabit rei iudicate exceptio. ſi ad eũ deuenerit poſſeſſio [...] eſt, quem Bar. dicit ſcribendum literis aureis in l. ſi a teſt[a]tatem. j. de excep. rei iudic.

LEX I.

POſt actiones. Hec actio eſt [...] rum ſingular[...] titionem, ⁊ competit pro omnibus rebus [cor]poralibus. hoc dicit.
1 ☞ Pater vendicat filium cauſa expreſſa: [...] Abbas monachum: item dominus colonos [...]